

Miklós Péter

ADATOK A SZEGEDI KATOLIKUS TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET TÖRTÉNETÉHEZ AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉTŐL AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG

A Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézetet¹ 1844-ben alapították, első igazgatója a szegedi kerület esperese, Kreminger Antal szeged-palánki plébános lett. Kreminger Antal (akinek vezetékneve egyébként Kremminger alakban is előfordul a korabeli forrásokban) 1804-ben született Szegeden.² 1826-ban szentelték pappá a csanádi egyházmegye székhelyén, Temesvárott, ahol 1828-tól a papnevelő szeminárium dogmatika és polémia, majd 1831-től egyháztörténet és kánonjog tanáraként dolgozott. 1835-ben – bátyja, Kreminger György utódjául – Szeged-Palánk városrész (az egykori belvárosi Szent Dömötör templom) plébánosává választották, s ettől az évtől a szegedi esperesi tisztelet is ellátta.

Kreminger Antal szegedi egyházi működését meglehetősen népszerűtlen intézkedésekkel kezdte: 1835-ben beszüntette a közkedvelt pásztorünnepet, a dömötörözést, 1837-től pedig német nyelvű prédikáció helyett csak magyar nyelvű igehirdetést tartott.³ Noha a palánki városrészben akkoriban nagy számban éltek németek, s ő maga is német eredetű családból származott. Kreminger 1840-ben a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett csöpöfői prépostság címzetes préposti méltóságát nyerte el.⁴ 1843-tól szentszéki ülnökként,

¹ Az intézmény elnevezése főnnállása alatt többször változott: volt Szegedi Királyi Püspöki Fitanító Képezde (1867–1883), Szegedi Római Katolikus Tanítóképezde (1883–1885), Szegedi Római Katolikus Tanítóképző Intézet (1885–1894) és Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet (1894–1938). Működésének utolsó évtizedében pedig Szegedi Királyi Katolikus Líceum és Tanítóképző Intézet (1938–1948) volt a hivatalos neve. Az intézet 1894 és 1923 között Szeged-Alsóvároson, a Boldogasszony sugárút 57. szám alatt, majd 1923-tól az államosításig Újszegeden, a Temesvári krt. 38. szám alatt működött. Lásd bővebben: A Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet emlékkönyve. 1844–1944. Összeáll., szerk. Csillik László és Gácsér József. Szeged, 1994.

² A Kreminger családról bővebben: Habermann Gusztáv: Személyi adattár a szegedi polgárcsaládok történetéhez. Szeged, 1994. 166–167.; Miklós Péter: Meghatározó személyiségek. Arcképek Szeged 19. századi katolikus egyházi életéből. Szeged, 2000. 1. sz. 4–5.

³ Péter László: Az utolsó dömötörözés. In: Uő: Szőregi délutánok. Budapest, 1994. 73–74.

⁴ Schematismus venerabilis cleri dioecesis Csanádiensis pro anno Domini 1863. Temesvár, 1863. 195.

1851-től Szeged iskolái és tanítóképzője fölötti püspöki biztosként tevékenykedett.⁵ 1885. február 5-én hunyt el. Kreminger Antal ellentmondásos alakja Szeged történetének. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc napjaiban konzervativizmusa és forradalomellenessége miatt a város egyik legtámadottabb figurája volt⁶, ugyanakkor tudása és tapasztalata révén élete végéig bizonyos tekintélynek örvendett.⁷

A két világháború közötti Szegeden a katolikus egyház több óvodát, elemi iskolát és középiskolát tartott fenn.⁸ A közép- és felsőfokú oktatásban betöltött szerepük miatt az 1720-ban Szegeden megalapított piaristák és az 1873-tól a városban tevékenykedő Miasszonyunkról Nevezett Szegény Iskolánövérrek érdemelnek említést.⁹ A jezsuita szerzeteseknek 1920-tól itt volt a filozófiai, bölcséleti főiskolája, s később a rend látta el a szegedi hittudományi főiskola vezetését is.¹⁰ Ezekon kívül egy tanítóképző és tanítónőképző intézet volt az egyház fönntartásában. A tanulmányunkban tárgyalt férfihallgatókat oktató Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet mellett 1901 óta Szegeden működött a már említett Miasszonyunkról Nevezett Szegény Iskolánövérrek kongregációjának tanítónőképző intézete is rend alsóvárosi (a Szentháromság és a Szent Ferenc utca sarkán álló) iskolakomplexumában.¹¹ Az iskolánövérrek magyar rendtartományának székhelye – mivel a korábbi központ, Temesvár a trianoni békediktátum (1920) után Romániához került – Szeged volt ebben az időben.

A dolgozatunkban tárgyalt korszakban az intézmény igazgatója szinte végig (1919 és 1945 között) Becker Vendel volt. Becker Vendel a Temes vármegyei Németszentpéteren született 1878. január 1-jén. Teológiai tanulmányokat Temesvárott folytatott, később 1910 és 1914 között a budapesti egyetemen történelem–földrajz szakos középiskolai tanári oklevelet szerzett. 1902-ben szentelték katolikus pappá. Eleinte Écskán, Pankotán, Újaradon és Nagykikindán

⁵ Schematismus venerabilis cleri dioecesis Csanádiensis pro anno Domini 1851. Arad, 1851. 138.

⁶ MIKLÓS PÉTER: A katolikus egyház Szegeden 1848/49-ben. In: Acta Universitatis Scientiarum Szegediensis. Acta Historica. Tomus CXXIII. Szerk. Marjanucz László. Szeged, 2005. 3–21.

⁷ Kreminger Antal életrajzáról lásd bővebben: KISHÁZI-KOVÁCS LÁSZLÓ: Egy híres szegedi plébános: Kreminger Antal (1804–1885). Deliberationes, 2008. 1. sz. 37–72.

⁸ GICZI ZSOLT: Szeged katolicizmusa az 1930-as években. Szeged IV. (1991) 12–13. sz. 21–23.

⁹ Vö. Piaristák Szegeden. Szerk. APRÓ FERENC. Szeged, 1996.; FARKAS MÁRIA MARGARÉTA: Az iskolánövérrek szegedi intézetének iskolái 1873–1948. 1–2. köt. Szeged, 2002.

¹⁰ PÉTER LÁSZLÓ: A jezsuiták Szegeden. In: Uő: Szegedi seregszámla. Szeged, 1999. 58–79.

¹¹ MIKLÓS PÉTER: „Legyen ez az intézet Szeged városának büszkesége.” A szegedi tanítónőképző fölszentelése 1901-ben. Szeged XIV. (2001) 11. sz. 54–55.

szolgált segédlelkészként, majd Aradon volt hittanár. 1910-től a budapesti Szent Imre Kollégium tanulmányi felügyelőjeként tevékenykedett. A szegedi katolikus tanítóképző tanárává 1914-ben nevezték ki, amelynek 1919-től (előbb megbízott, majd 1921-től ténylegesen kinevezett) igazgatója is volt. 1922-ben a csanádi egyházmegye szentszéki tanácsosa lett, 1929-ben a pápai kamarás címet kapta meg. 1946. december 31-vel nyugdíjazták. 1957. október 11-én halt meg Szegeden.¹²

Becker Vendel önálló kötetben megjelent művei: Temesvár kultúrgeográfiai hatása a Délvidékre. (Szeged, 1917.); A tanítóképzés reformja. Tanítóképzés, papnevelés. (Szeged, 1932.); Az alsó fokú gazdasági szaktanítóképzés problémája és a Szegeden felállítandó „Gazdasági Szaktanítóképző Főiskola”. (Szeged, 1935.); A magyar alsófokú gazdasági szakoktatás problémája és annak megoldása. (Budapest, 1936.); Egységes mezőgazdasági szaktanérőképzés a líceumi gazdaságoktatás alapján. (Szeged, 1938.); A gazdasági népoktatás és a nemzet jövője. (Szeged, 1939.); Katolikus iskolaügy a demokratikus Magyarországon. (Szeged, 1947.).

Az első világháború elvesztése és Magyarországnak azután bekövetkező területcsökkenése érintette a szegedi katolikus tanítóképző intézetet is. Az intézmény Újszegeden, a Temesvári körúton készülõ új épülete nem haladt megfelelő ütemben. Egyrészt a háborús viszonyok miatt nem volt a katolikus egyháznak pénze az építkezésre, másrészt pedig Újszeged – és több, a Tisza-Maros szögben fekvő település – 1919 és 1921 közötti szerb megszállás alatt volt. De az intézmény személyi állományát is érintette a trianoni döntés. Az elcsatolt területek tanítóképző intézeteiben oktató magyar nemzetiségű tanárok egy részének menekülnie kellett. Így került Szegedre 1919-ben Iglórol Horváth A. József, Temesvárról Várad József, Mandola Aladár, Bocskay István és Szelényi Dezső tanítóképző intézeti tanárként.¹³

1923-ra készült el az újszegedi épület, amely aztán egészen az államosításig a szegedi katolikus tanítóképző intézet otthonául szolgált (s később ennek falai között működött az államosított intézmény is). Az 1923/24-es tanév tehát már Újszegeden indult meg. Az intézet alkalmazottait is érintő változások következtek be az 1920-as évek elején. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 64477/1924. VI. számú rendeletével ugyanis úgy intézkedett, hogy a tanárok fizetését a minisztérium kezelésében lévő Tanulmányi Alap állja.¹⁴

¹² Becker Vendelről lásd bővebben: Varga István – Oláh János: Becker Vendel élete és munkássága. Gyula, 1999.

¹³ Szeged-Csanádi Püspöki Levéltár. Püspöki hivatal iratai. Elemi népiskolák iratai. I. 3. b. (a továbbiakban: SZCSPL I. 3. b.) 7. A Szegedi Kir. Kat. Tanítóképző története című kézirat. 31-32.

¹⁴ SZCSPL I. 3. b. 7. doboz 7. A Szegedi Kir. Kat. Tanítóképző története című kézirat. 33.

1926 elején Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter arra szólította föl a tanító- és tanítónőképző intézetek növendékeit, hogy évi huszonötezer koronával járuljanak hozzá a „Tanítóképző intézeti tanárok” háza elnevezésű jótékonyági intézmény létrehozásához és fönntartásához. Az újszegedi tanítóképző szegény sorsú diákjai azonban ezt az összeget nem tudták kifizetni. Glattfelder Gyula csanádi püspöknek 1926. február 26-án írt levelében Becker Vendel igazgató ezt a következőképpen magyarázta. „A tanítóképzőintézetek ifjúsága 95%-ban nagyon szegény. Ez az ifjúság a jelenleg lerovandó beíratási díjakat (517 000 K.) is nehezen tudja megfizetni. Újabb, különösen tetemesebb szolgáltatásokat nem lehet reáronni.”¹⁵ Becker ebből kiindulva azt javasolta az iskolát fönntartó főpapnak, hogy a diákoknak mindössze ötezer korona hozzájárulást kelljen fizetniük.

1927. január 10-én Becker Vendel arról küldött kimutatást Glattfelder püspöknek, hogy az újszegedi tanítóképző intézet az 1925/26-os tanévben milyen összegű támogatásokat kapott a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumtól a Magyar Katolikus Tanulmányi Alap terhére. Eszerint nyolcvanmillió koronát dologi kiadásra (beszerzésre), hétmillió-kétszázezer koronát a növendékek internátusban való elhelyezésére, hárommillió koronát pedig a kántorképzés vezetőjének költségeire kapott az intézet.¹⁶ Az 1925/26-os tanévben egyébként Becker Vendel mellett tanítóképző intézeti tanárként Bocskay István, Geyer Béla, Katona Miklós, Kövessy Jenő, Mandola Aladár, Pörzsölt Géza (mint címzetes igazgató) és Straub Ferenc oktatott. Az intézmény alkalmazottja volt még abban az időben Pártos József hittanár, Májer Rezső gyakorlóiskolai tanító és Szabó József altiszt.¹⁷

Becker Vendel 1939. december 30-án Széchenyi István szegedi közjegyző előtt létrehozta a Magyar Katolikus Szent Gellért Tanügyi Alapítványt. Az alapítólevél első szakaszában Becker megfogalmazta alapítványtételének motivációit. A szövegből nemcsak az egyházához ragaszkodó katolikus pap szándékai derülnek ki, de a sorokból az asszimilálódott, s a magyarságba a lehető legnagyobb mértékben inkultúrálódott német származású értelmiségi nemzeti identitásának alakulását és annak komponenseit is rekonstruálhatjuk. „Attól a hálától vezetve – írta Becker Vendel –, melyet a magyar nemzet iránt érzek az évszázadokon keresztül követett s általam is tapasztalt megértő és szeretetteljes bánásmódért, mellyel a Magyarországon letelepült német anyanyelvű lakosokat fogadta, magához ölelte és mindazokban a közjogi és társadalmi előnyökben részesítette, melynek a nemzet magyar származású tagjai is részesei voltak, úgy, hogy nem volt különbség magyar és német vagy

¹⁵ SZCSPL Püspöki hivatal iratai. Tanítóképző intézet iratai. I. 3. a. (a továbbiakban: SZCSPL I. 3. a.) 7. doboz 47/1926.

¹⁶ SZCSPL I. 3. a. 7. doboz 211/1927.

¹⁷ SZCSPL I. 3. a. 7. doboz 69/1926. Becker Vendel által 1926. január 5-én hitelesített másolatok a szegedi katolikus tanítóképző intézet alkalmazottairól.

más anyanyelvű magyar állampolgár között és mindnyájan, ha különböző anyanyelvűek is, de egy hazának gyermekei és egymásnak édes testvérei voltunk, elhatároztam, hogy a magyar nyelvű katolikus népoktatás és hitélet támogatására az alábbi alapítványt létesítem.”¹⁸

Az alapítvány elsődleges célja a szegedi katolikus tanítóképző mellett működő internátus fönntartása volt, de az alapítólevélben Becker kiemelt feladatul jelölte meg az internátusban tanuló szegény sorsú „elsősorban magyar szülőktől származó, főleg tanyai vagy falusi származású, másodsorban a magyar hazával érző és magyar nyelven beszélő idegen származású szegény gyermekek” ellátását vagy segélyben való részesítését.¹⁹ Becker Vendel fönntartotta magának, hogy abban az esetben, ha az újszegedi oktatási intézmény nem szolgálná többé a magyar katolikus tanítóképzés ügyét, megváltoztassa az alapítvány célját. Ha pedig ez a halála után következne be, úgy rendelkezett: az alapítvány jövedelmének felét katolikus hitoktatási folyóiratok fönntartására, egynegyedét magyar katolikus hitoktatók számára készült segédkönyvek kiadására, a fönntmaradó egynegyedét pedig magyar katolikus gyermekek számára magyar katolikus hittankönyvek beszerzésére kell fordítani.

Az alapítvány kezelésének élethosszig tartó jogát Becker Vendel megtartotta. A halála utáni időszakra az alapítvány ügyeinek intézőjéül a mindenkori csanádi püspököt, illetve annak akadályozása esetén az ószentiváni katolikus plébánost jelölte. Az alapítvány törzsvagyonát Becker Vendel vedresházi birtoka, a hozzá tartozó tanyával, gazdasági épületekkel és eszközökkel együtt képezte: a gyála-vedresházi 164. számú telekjegyzőkönyvben több helyrajzi számon fölvelt 101 katasztrális hold 329 négyszögöl, valamint az ószentiváni 944. számú telekjegyzőkönyvben több helyrajzi számon fölvelt 10 katasztrális hold 906 négyszögöl, azaz összesen 111 katasztrális hold 1235 négyszögöl szántó.²⁰ Az alapítvány létrehozásáért Glattfelder Gyula 1940. január 3-án kelt 55/1940. számú levelében mondott köszönetet Beckernek, amelyben többek között így fogalmazott: „...indítva érzem magam, hogy külön is kifejezésre juttassam e sorokban Méltóságod áldozatkészségével szemben érzett nagyrabecsülésemet s köszönetet mondjak, hogy a csonkaegyházmegye nehéz viszonyai közepette legalább egy irányban, az annyira fontos katolikus tanügy föllendítése érdekében oly nagy áldozatot hozott.”²¹

1948. július 2-án – alig három héttel az egyházi iskolák államosítása után – Becker Vendel Nagy Béla szegedi közjegyző előtt módosította az alapítvány célját, s azt „a Csanád egyházmegyei római katolikus papnevelő intézet /szegedi szeminárium/” fönntartásában jelölte meg. Ennek a bírósági bejegyzésére azonban már nem került sor. A helyzetet tovább bonyolította, hogy a földbirtok jelentős

¹⁸ SZCSPL I. 3. a. 3. doboz a. A Szent Gellért Tanügyi Alapítvány ügyei. I.

¹⁹ Uo.

²⁰ Uo.

²¹ Uo.

részét a földreform alkalmával igénybe vették és szétosztották az ószentiváni földigénylők között. 1950. május 15-én pedig az alapítványt hivatalosan is megszüntették arra való hivatkozással, hogy az alapítólevélben megfogalmazott „céloknak a megvalósítása lehetetlenné vált”, hiszen az internátus fönntartását a katolikus egyháztól az állam vette át. Az Magyar Katolikus Szent Gellért Tanügyi Alapítvány vagyonát – Becker egykori vedresházi földbirtokát – pedig államosították és a magyar államkincstár javára azt a telekkönyvben is átvezették.²²

Jellemző lehet Becker Vendel szakmai presztízsére és politikai megítélésére, hogy Teleki Géza, az Ideiglenes Nemzeti Kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere 1945. január 23-án kiadott 55055/1945. számú rendeletével őt bízta meg a szegedi tankerületi főigazgatóság ideiglenes vezetésével.²³ Ezzel a megbízással szervezte meg Becker 1944 októberének utolsó napjaiban a Szegedi Városi Fiúgimnáziumot a Dugonics András Piarista Gimnázium, valamint a Klauzál Gábor Gimnázium és Baross Gábor Gimnázium a városban maradt tanáraiból. Az iskolába négyszázhat tanuló jelentkezett, a tanítás pedig 1944. november 6-án kezdődött meg.²⁴ Becker Vendel 1945. január 3-án levelet írt Csonka Mihálynak, az új egyesített városi fiúgimnázium igazgatójának, amelyben megköszönte neki, hogy áthidalta „azokat a nehézségeket, amiket három régi, saját hagyománnyal rendelkező, s eddig többé-kevésbé egymással szemben álló iskola együttes vezetése jelentett”.²⁵

A második világháború után minden közalkalmazottnak és közfeladatot ellátó személynek igazoló eljáráson kellett átesnie (amely azt vizsgálta, hogy az elmúlt évtizedekben milyen politikai tevékenységet folytatott). Becker Vendel ügye a szegedi V. számú igazoló bizottság elé került. Az eljárás alapja a tanítóképző három egykori növendékének (Hódi Sándor, Laczkó István és Kovács Attila) bejelentése volt, amelyben többek közt azt állították, hogy Becker nem tiltakozott az intézet épületének a német megszállók általi lefoglalása ellen, s nem engedte a diákok között az antifasiszta egyesületek szervezését. A bizottság 1945. április 13-án tartott ülésén megjelent Becker Vendel és tagadta, illetve tételesen cáfolta az ellen fölhozott vádakát. Ennek ellenére az igazoló bizottság 1945. május 24-én hozott határozatában kimondta, hogy Becker vezető állásra alkalmatlan. Az indoklásban a döntést alátámasztó súlyos érvként szerepelt, hogy Becker Vendel „sváb származású”, „a Magyar Élet Pártjának tagja volt”, valamint „1944 októberében körlevelet adott ki, amelyben Horthyt »nyugalomba vonult« kormányzóként említette”. „Ezzel – vélték az igazoló bizottság tagjai – a Szálasi-féle hazug

²² Uo.

²³ SZCSPL I. 3. b. 7. doboz Becker Vendel apátkanonok iratai, külön jelzet nélkül.

²⁴ Csongrád Megyei Levéltár. Kegyesrendiek vezetése alatt álló szegedi római katolikus gimnázium iratai. Általános iratok. VIII. 59. b. (a továbbiakban: CSML VIII. 59. b.) 2. doboz 128/1944–45.

²⁵ CSML VIII. 59. b. 2. doboz 199/1944–45.

terminológiát tette magáévá.²⁶ Megdöbbenő, hogy a bizottság német származását is fölrotta Beckernek, hiszen alapítványában – mint föntebb láthattuk – éppen a magyar nyelvű és kultúrájú tanítóképzést akarta támogatni.

A Délmagyarország című szegedi napilap két nappal később *Végre!* című cikkében adott hírt az igazolási eljárás lezárulásáról, amelyben a lap üdvözölte és helyeselte az igazoló bizottság döntését.²⁷ A Varga István és Oláh János által írt Becker Vendel élete és munkássága című kis kötet közli a szegedi V. számú igazoló bizottság ezen határozatát (igaz, a könyv szerzői ezt jegyzőkönyvrészletnek vélik, s a számát is helytelenül adják meg).²⁸ A munka 20. oldalán szereplő „[olvashatatlan] János” valójában Schneider János, aki az igazoló bizottság határozata szerint „közismereten túlzó jobboldali magatartást tanúsított”, s akit Becker „a főigazgatószágon bizalmi állásban alkalmazott”.²⁹

Ezzel azonban nem ért véget a baloldal Becker Vendel elleni hajszája. Német származása és közismert konzervatív irányultsága miatt a katolikus pap 1946-ban B-listára került. Éz ellen egyébként még Török Ferenc, a kormánytöbbséget adó Független Kisgazdapárt szegedi elnöke is tiltakozott a kormánynál. Becker Vendel mind saját nyugdíjazása és B-listázása ellen, mind a tanítóképző más munkatársainak politikai megkülönböztetése ellen többször tiltakozott a miniszterelnöki hivatalnál.³⁰ Leveleiben közbenjárást kért Balogh István miniszterelnökségi államtitkártól, akit Szegedről jól ismert, hiszen Balogh is katolikus lelkész volt, 1933 és 1946 között Szeged-Alsóközpont (a mai Mórahalom) plébánosa.³¹

A szegedi tanítóképzőnek nagyhatású és népszerű tanára volt az 1940-es években Szíjjas János (1902–1956).³² 1943 márciusában Becker Vendel címzetes csanádi apát, a tanítóképző igazgatója levelet írt Glattfelder Gyula püspöknek (aki akkor már kinevezett kalocsai érsek volt, új főpapi székét azonban súlyos betegsége miatt nem tudta elfoglalni). Becker közölte, hogy Szíjjas tanárórára nevezte ki, s ehhez az egyházmegyei hatóság jóváhagyását kérte. Mint levelében fogalmazott: „Szíjjas János [...] a szegedi kir[ályi]. kat[olikus]. líceum és tanítóképző intézetben az egyházi éneket heti 3 órában tanítja”.³³

²⁶ SZCSPL I. 3. b. 7. doboz Becker Vendel apátkanonok iratai, külön jelzet nélkül.

²⁷ Délmagyarország XXXV. (1945) május 26.

²⁸ VARGA és OLÁH 1999. 19-22.

²⁹ SZCSPL I. 3. b. 7. doboz Becker Vendel apátkanonok iratai, külön jelzet nélkül.

³⁰ Uo.

³¹ Vö. MIKLÓS PÉTER: Balogh István államtitkár. In: *Uó: Város, egyház, társadalom*. Szeged, 2004. 156-202.; MIKLÓS PÉTER: A páter és a hírlap. Balogh István politikai pályájának kezdetei és a Délmagyarország. In: *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Történeti Tanulmányok*. Studia Historica. 10. kötet. Szerk. ZOMBORI ISTVÁN. Szeged, 2007. 167-192.

³² Szíjjas Jánosról: Szíjjas János emlékezete. Szerk. APRÓ FERENC. Szeged, 2001.; MIKLÓS PÉTER: Szíjjas János hittanár. In: *Uó: Város, egyház, társadalom*. Szeged, 2004. 271-277.

³³ Szeged-Csanádi Püspöki Levéltár. Püspöki hivatal iratai. Egyházigazgatási iratok. I. 1. a. (a továbbiakban: SZCSPL I. 1. a.) 687/1943.

Szíjjas Jánost 1945. szeptember 1-jén a szegedi tanítóképző intézet ének és zene tanárává nevezték ki. Ezt a föladatot haláláig ellátta. Szakértelmének és tehetségének elismerése, hogy az egyházi iskolák 1948. évi államosítása után katolikus pap létére taníthatott az állami tanítóképzőben. A katolikus egyház is méltányolta munkásságát, hiszen 1948-ig az egyházmegye helyettes tanfelügyelőjeként is működött.³⁴

A tanulmányunkban tárgyalt időszakban ugyancsak az iskolában oktatott Bálint Sándor³⁵ (1904–1980) néprajzkutató, művészettörténész, a szegedi egyetem későbbi professzora, akinek monografikus művei mind a magyar vallási néprajz, mind a Szeged-kutatás klasszikusai lettek.³⁶ Bálint Sándor később így vallott életének erről a momentumáról: „Alkalmam nyílt a szegedi katolikus tanítóképzőben való elhelyezkedésre (1931–1945). Ma úgy mondanám, »honismereti« szemlélettel magyart, történelmet, földrajzot tanítottam. Gondosan ügyeltem, hogy az egészségből művelt, korszerű, népben gyökerező magyarságélmény legyen.”³⁷

A Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet igazgatója 1945 (Becker Vendel az igazolóbizottság döntése következtében történt fölfüggesztése után) és 1948 között Katona Miklós (1898–1987) volt, aki később még 1952-ig az államosított intézmény élén állt. Az intézetben a hallgatók több egyesületbe, öntevékeny csoportba tömörültek: Mária Kongregáció (1905–1948), Foederatio Americana Szegediensis (1929–1944), Petőfi Sándor Önképzőkör (1904–1948), Tomori Sportkör (1924–1948), 555. sz. Csajághy Sándor Cserkészcsapat (1924–1946), Segítő Egyesület (1905–1944). S egy újságot is megjelentettek Magyar Tanítójelöltek Lapja címmel (1926–1939).

Összességében megállapítható, hogy a Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet teljesítette föladatát, hiszen keresztény szellemiségű néptanítókat képeztek az intézményben, amelynek katolikus jellegét az is megílelénítette, hogy vezetője több mint negyedszázadon át katolikus pap – Becker Vendel címzetes csanádi apát – volt. Az oktatók – így például Bálint Sándor – fölismerték a többségében tanyai iskolákba kerülő majdani tanítóik színvonalas fölkészítésének fontosságát, s bizonyos speciális (néprajzi, honismereti) jelleget igyekeztek adni tantárgyaiknak. Becker Vendelnek nagy vágya volt a tanítóképzés főiskolai szintre emelése, amelynek eléréséhez alapos és átgondolt koncepciót is alkotott.³⁸

³⁴ SZCSPL I. 1. a. 1287/1946.

³⁵ A Szegedi Tanítóképző Képes Évkönyve. Szerk.: DR. BAKACSI GÉZA. Szeged, 1994. 6.

³⁶ Bálint Sándorról bővebben: CSAPODY MIKLÓS: „A világban helytállni” Bálint Sándor élete és politikai működése. 1904-1980. Budapest, 2004.

³⁷ BÁLINT SÁNDOR: Magamról. In: Uő: A hagyomány szolgálatában. Összegyűjtött dolgozatok. Budapest, 1981. 238.

³⁸ Erről lásd bővebben: VARGA és OLÁH: 1999. 30-37.